

ŘEMESLA 14. 07. 2016

Nejslavnější čeští řezbáři z historie i současnosti

Řezbářství bylo na našem území významné zejména v době baroka. Představitelem tohoto řemesla byl například český řezbář a sochař Martin Ignác Morávek...

Dřevořezba je nejen profesionální umělecké řemeslo, ale i koníček. Řezbáři pro její výkon potřebují zejména talent a zručnost, pomoci jim ale může i odborné vzdělání u zkušených mistrů řemesla. Zajímavé a zručné řezbáře má ve své historii i současnosti také Česká republika.

Významní řezbáři - česká tvorba od dob baroka

Řezbářství bylo na našem území významné zejména v době **baroka**. Představitelem tohoto řemesla byl například český řezbář a sochař **Martin Ignác Morávek** (1679 - 1762). Vyučil se u Jana Brokoffa, barokního sochaře a řezbáře z německé rodiny, který však žil a působil v Čechách. Morávek tvořil zejména dřevořezby pro kostely, a to lavice, rámy obrazů, skříně a varhany. Pro miličínský kostel vyřezal hlavní i boční oltáře, zpovědnici, varhany, kazatelnu a některé sochy. Kostel v Hluku na Moravě zase opatřil třemi oltáři, křtitelnicí a kazatelnu.

Řezbářská rodina Brokoffů a Zafouků

Kromě zmíněného Jana Brokoffa se řezbářství věnovali i jeho dva synové. Starší **Michal Jan Josef Brokoff** (1686 - 1721) byl spíše sochařem a mladší **Ferdinand Maxmilián Brokoff** (1688 - 1731)

tvoril i ze dřeva. Všichni tři patřili k významným představitelům českého barokního sochařství. Ferdinand Brokoff je například autorem dřevěných soch Pašijového cyklu v kostele svatého Haštala na Starém Městě.

Dřevořezba se pěstovala také v řezbářské rodině Zafoukových z Berouna. Rakouský sochař česko-německého původu **Rudolf Dominik Zafouk** mladší (1830 - 1890) vytvořil mimo jiné oltářní plastiky pro děkanský kostel Panny Marie v Jindřichově Hradci nebo dva oltáře pro tamní Černínskou kapli.

Žamberský řezbář oceněný v Americe

Řezbářské řemeslo po svém otci Františkovi zdědil také **Josef Rous** (1874 - 1942), jeho tři bratři byli sochaři a čtvrtý stavitel. Josef Rous tvořil hlavně pro církve, vyřezával oltáře, rámy, lustry, ale také betlémy. Pro kapli žamberského zámku zhotovil oltář sv. Aloise.

Vyhledávaný byl však i mezi šlechtou, a to zejména jako odborník na vyřezávání rámců či výrobu luxusního nábytku. Jeho práci oceňovali třeba příslušníci rodu Kinských nebo Kolowratů a svěřovali mu prestižní zakázky. Jeho díla tak zdobí interiéry zámků v Častolovicích, Opočně a Doudlebových nad Orlicí. Josef Rous byl také pozlacovačem a zručným restaurátorem. Opravoval varhany a další hudební nástroje, ale i loutky.

Za jeho nejvýznamnější dílo lze označit secesní paraván s litografiemi Alfonse Muchy, který v roce 1983 získal ocenění na světové výstavě výtvarného umění ve Spojených státech amerických.

Česká dřevořezba v době světových válek

Dalším významným představitelem českého řezbářství byl synovec malíře Mikoláše Alše - **Josef Váchal** (1884 - 1969), který se živil také jako malíř, grafik, sochař a spisovatel. Během života nebyl doceněn a uznání se mu dostalo až po smrti. Jeho tvorbu ovlivněnou expresionismem, symbolismem, naturalismem a secesí tvoří například dřevořezy Křest Páně v Jordáně, Poslední soud, Modlitba, Ukřižování nebo kolorovaný dřevořez Salome. Vyřezával také loutky.

Dřevořezba tvoří i část díla bratrů Kubíčkových. **Leoš Kubíček** (1887 - 1974) chtěl být řezbářem odmala a vyučil se jím v dílně Josefa Rouse. Jeho mladší bratr **Josef Kubíček** (1890 - 1972) se učil sochařství u Josefa Václava Myslbeka a stal se významným představitelem českého novodobého sochařství. Věnoval se ale také řezbářství, tvořil zejména dřevěné plastiky. Vrcholem jeho tvorby je dřevěná socha Vítězství z počátku třicátých let minulého století.

Řezbáři betlémů a loutek

Podstatnou a důležitou část řezbářské tvorby tvoří dřevořezba betlémů. Mistrovskými díly jsou třeba betlémy **Jindřicha Adámka** (1874 - 1955), které dodnes patří k nejhodnotnějším památkám českého uměleckého řezbářství. Kromě betlémů tvořil také reliéfy a figurální dřevořezbu, věnoval se zejména náboženským tématům, vyřezával také loutky. Řezbářem byl jeho otec a v řemesle dále pokračoval i jeho syn **Josef Adámek**. (1927 - 2000).

Kromě betlémů mnoho řezbářů vytváří také loutky a marionety pro loutková divadla. Například se známým Divadlem Spejbla a Hurvínka je neodmyslitelně spjata jméno loutkáře **Jana Vavříka Rýze** (1900 - 1960), který pro divadlo vytvořil loutku paní Drbálkové, Kocourkovské učitele nebo třeba Šumaře. Loutky pro stejné divadlo vyřezával také **Karel Krob** (1904 - 1974), který se původně živil jako zedník a vyřezávání tradičních loutek z lipového dřeva měl nejdřív jen jako zálibu.

Současní čeští řezbáři

Řezbářství není ani dnes mrtvé řemeslo. Věnuje se mu například **Václav Plechatý** (1948), jinak také výtvarník a grafik. Jeho řezbářské dílo reprezentuje třeba dvanáct soch apoštolů, které vyrobil pro orloj v Kryštofově Údolí u Liberce. Dřevořezbě se věnuje i sochař, řezbář a malíř **Luděk Bari** (1949). Vytvořil několik desítek dřevěných reliéfů, avšak nejznámější částí jeho tvorby je kolekce dvaceti kusů klasických hudebních nástrojů, konkrétně houslí, viol a cell, avšak v moderním provedení. Neobvyklé tvary nástrojů mu dokonce vynesly označení houslový inovátor.

I dnes jsou populární vyřezávané betlémy. Věnuje se jim třeba řezbář **Bedřich Šilar** (1959), pro kterého bylo toto řemeslo nejdříve koníčkem, avšak po čase se mu začal věnovat naplno. Je například autorem Lanškrounského betléma osobností, který obsahuje přes padesát figur z lipového dřeva, zpodobňujících významné české osobnosti historie i současnosti. Kromě betlémových figurek vyřezává Bedřich Šilar také loutky, sochy nebo perníkové formy.